Raadsvoorstel

Onderwerp	Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022
Zaakid	2022-015997
Auteur	Marieke van Aubel +31793469476 M.C.van.Aubel@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Directeur	A. Quentin
Portefeuillehouder	Wethouder Iedema

Uiterste behandeldatum (+ reden)	14 november 2022 i.v.m. inwerkingtreding Omgevingswet
Programma(s)	Programma 7 Inrichting van de stad
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	Gemeentelijk handelen of gemeentelijke besluitvorming kan rechtmatig zijn maar wel schade veroorzaken. Deze schade komt dan mogelijk in aanmerking voor geheel of gedeeltelijke vergoeding. Dit heet nadeelcompensatie. Dit is bijvoorbeeld het geval als er een weg wordt opengebroken waardoor een winkel omzetverlies lijdt. Planschade is een speciale vorm van nadeelcompensatie. Bij planschade gaat het specifiek om inkomensderving of vermindering van de waarde van een onroerende zaak als gevolg van een planologische maatregel. Nadeelcompensatie is dus breder dan planschade. De regelgeving over nadeelcompensatie zal gaan veranderen door het toevoegen van titel 4.5 aan de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Met de nieuwe wetgeving komen de algemene bepalingen over nadeelcompensatie in de Awb. In de Omgevingswet staan enkele aanvullende regels voor het omgevingsrecht. Voor een aantal onderwerpen is het mogelijk om aanvullende regels op te nemen in een gemeentelijke verordening. Met het vaststellen van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer wordt daarin voorzien. Deze aanvullende regels hebben vooral betrekking op de procedure die gevolgd wordt wanneer er een verzoek om nadeelcompensatie wordt ingediend.
Bijlagen	1. Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 2. Toelichting op de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 3. Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008

Raadsbesluit

Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022
2022-015997

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 juli 2022

gelet op de artikelen 108 en 149 van de Gemeentewet, titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht en afdeling 15.1 van de Omgevingswet;

besluit

1. De Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 vast te stellen, zoals opgenomen in Bijlagen 1 en 2 bij dit besluit;
2. De Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008 (bijlage 3) in te trekken, waarbij deze nog wel blijft gelden voor die gevallen die vallen onder ’artikel 13 Overgangsbepaling’ van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022;
3. Geen samenspraak (participatie) toe te passen, omdat bovengenoemde besluiten betrekking hebben een ondergeschikte herziening van een eerder beleidsvoornemen (artikel 2, lid 7, onder f van de Samenspraakverordening).

De besluitpunten 1 en 2 treden tegelijk met Omgevingswet in werking. Het besluitpunt 3 treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 12 september 2022

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Gemeentelijk handelen of gemeentelijke besluitvorming kan rechtmatig zijn maar wel schade veroorzaken. Deze schade komt dan mogelijk in aanmerking voor geheel of gedeeltelijke vergoeding. Er bestaan nu twee verschillende regelingen, waarbij de overheid schadevergoeding betaalt bij rechtmatig handelen, namelijk:

- Planschade
  Planologische besluiten van de overheid kunnen schade veroorzaken. Om in aanmerking te komen voor vergoeding, moet de schade zijn veroorzaakt door een planologisch besluit. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een bestemmingsplan waarin een bouwmogelijkheid is wegbestemd, waardoor een grondeigenaar schade lijdt. Bepalingen met betrekking tot planschade zijn nu geregeld in Wet ruimtelijke ordening (artikel 6.1 van de Wro e.v) en de Procedureverordening advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008.
- Nadeelcompensatie
  Burgers en bedrijven kunnen in aanmerking komen voor nadeelcompensatie als er sprake is van schade door overheidshandelen die niet het gevolg is van een planologisch besluit. Denk bijvoorbeeld aan de schade van een ondernemer door wegafsluiting wegens wegonderhoud. Wanneer zijn winkel onbereikbaar is, lijdt hij schade door rechtmatig handelen van de overheid. Besluiten en ook feitelijke handelingen kunnen een schadeoorzaak vormen naar aanleiding waarvan een schadeverzoek kan worden ingediend. Nadeelcompensatie is dus breder dan planschade.

Toekomstige situatie

De regelgeving over nadeelcompensatie gaat veranderen door het toevoegen van titel 4.5 aan de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Naar verwachting treedt titel 4.5 van de Awb samen met de Omgevingswet in werking. Met de nieuwe wetgeving komen de algemene bepalingen over nadeelcompensatie in de Awb. Deze bepalingen gaan over:

- de grondslagen, inhoudelijke eisen en procedurele bepalingen over toekenning van nadeelcompensatie;
- procedureregels voor het afhandelen van die aanvragen (zoals beslistermijnen);
- de maximale hoogte van het te heffen recht voor het in behandeling nemen van de aanvraag, zijnde 500 euro. Dit bedrag mag dus ook minder zijn. In de voorliggende verordening is de hoogte van het recht bepaald op 300 euro. Dit is gelijk aan het bedrag dat nu is opgenomen in de Procedureverordening voor tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008.

Het doel van titel 4.5 Awb is om te komen tot eenduidigheid en overzichtelijkheid van het nadeelcompensatierecht. Titel 4.5 Awb vervangt afzonderlijke rijksregelingen. Tegelijkertijd worden hiermee alle geschillen over rechtmatig overheidsoptreden geconcentreerd bij één rechter, namelijk de bestuursrechter.

De Omgevingswet (afdeling 15.1) bevat een specifiek op het omgevingsrecht toegesneden nadeelcompensatieregeling met enkele aanvullende regels op de Awb. De regels in de Omgevingswet hebben voorrang op de regels in de Awb. Nadeelcompensatie binnen de Omgevingswet gaat over besluiten en maatregelen die:

- rechtstreeks werkende rechten en verplichtingen voor burgers en bedrijven bevatten of
- rechtstreeks gevolgen hebben voor burgers en bedrijven door verandering in de fysieke leefomgeving.

De schadeoorzaken zijn uitputtend opgesomd in artikel 15.1 van de Omgevingset. Er zijn dus geen andere schadeoorzaken mogelijk dan in de Omgevingswet staan. Schadeoorzaken zijn bijvoorbeeld:

- een verlening van een omgevingsvergunning of het weigeren daarvan;
- een regel in het omgevingsplan. Deze moet rechtsrteekse rechten of verplichtingen voor burgers en bedrijven bevatten.

De omgevingsvisie is geen schadeoorzaak, omdat dit instrument geen rechtstreekse rechten en verplichtingen bevat voor burgers en bedrijven. Ditzelfde geldt in bijna alle gevallen ook voor het instrument programma's. De meeste programma's bevatten ook geen rechtstreekse rechten en verplichtingen voor burgers en bedrijven. Een uitzondering hierop kan zijn een Beheerplan voor een Natura 2000-gebied. Een dergelijk beheerplan hebben wij niet, omdat er geen Natura 2000-gebied in Zoetermeer ligt.

Over een aantal onderwerpen is het mogelijk om aanvullende regels op te nemen in een gemeentelijke verordening die aansluit bij de nieuwe systematiek van de gewijzigde Awb en de Omgevingswet. Met het vaststellen van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 wordt daarin voorzien. In de verordening is een regeling opgenomen voor:

- het heffen van een recht voor het in behandeling nemen van een aanvraag om schadevergoeding (300 euro),
- het betrekken van één of meerdere adviseurs en
- de werkwijze bij het in behandeling nemen van een verzoek om nadeelcompensatie.

Met de vaststelling van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 wordt de Procedureverordening advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008 ingetrokken. Op grond van het overgangsrecht blijft deze regeling nog wel relevant voor de afhandeling van planschadeverzoeken onder het oude recht van de Wet ruimtelijke ordening.

<u>Beoogd effect</u>
Met de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 wordt beoogd nadere (procedure)regels vast te stellen voor het in behandeling nemen van verzoeken om nadeelcompensatie.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. De Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 vast te stellen, zoals opgenomen in Bijlagen 1 en 2 bij dit besluit;
2. De Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008 (bijlage 3) in te trekken, waarbij deze nog wel blijft gelden voor die gevallen die vallen onder 'artikel 13 Overgangsbepaling' van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022;

3. Geen samenspraak (participatie) toe te passen, omdat bovengenoemde besluiten betrekking hebben een ondergeschikte herziening van een eerder beleidsvoornemen (artikel 2, lid 7, onder f van de Samenspraakverordening).

Argumenten

1.1 De VNG adviseert gemeenten een verordening nadeelcompensatie vast te stellen.

Het vaststellen van een verordening over nadeelcompensatie is niet verplicht, zoals dat bij een Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade wel het geval was. De VNG adviseert echter wel om een verordening over nadeelcompensatie vast te stellen. Zonder deze verordening kan een gemeente bijvoorbeeld geen recht heffen. Door een verordening over nadeelcompensatie vast te stellen, ontstaan geen nieuwe administratieve lasten.

1.2 Met het vaststellen van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 wordt invulling gegeven aan een door de VNG geformuleerde 'Minimale acties Omgevingswet' voor de implementatie van de Omgevingswet.

Het overzicht 'Minimale acties Omgevingswet voor gemeenten' van de VNG geeft aan welke voorbereidingen gemeenten minimaal moeten hebben getroffen vóór inwerkingtredingsdatum, om te kunnen starten met werken volgens de Omgevingswet. Op deze lijst is als actie 24 opgenomen dat de procedureverordening planschade moet worden aangepast voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarbij is aangegeven dat de gemeente moet bezien of en hoe de procedureverordening planschade wordt geactualiseerd (nadeelcompensatie onder de Omgevingswet). Aangezien de procedureverordening planschade niet voldoende is voor het afhandelen van verzoeken om nadeelcompensatie onder de Omgevingswet, is een nieuwe verordening nadeelcompensatie noodzakelijk.

2.1 Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 voldoet niet aan de nieuwe wetgeving met betrekking tot nadeelcompensatie.

De Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008 heeft betrekking op planschade verzoeken met betrekking tot planologische regelingen op grond van de Wet ruimtelijke ordening. De Wet ruimtelijke ordening wordt ingetrokken door de Omgevingswet. In de Omgevingswet gaat het niet meer over planschade maar over nadeelcompensatie. Dit is een breder begrip dan planschade.

2.2 De Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008 vervalt niet automatisch.

Met het vaststellen van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer wordt voorzien in de procedureregels voor het in behandeling nemen van verzoeken om nadeelcompensatie. De Procedureverordening uit 2008 is daarom overbodig geworden. Omdat de verordening niet automatisch komt te vervallen, moet de gemeenteraad besluiten dat deze wordt ingetrokken. Zodra de Omgevingswet in werking treedt, treedt de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 in werking en wordt de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008 ingetrokken. De verordening uit 2008 blijft wel gelden voor verzoeken om tegemoetkoming in planschade die vallen onder het overgangsrecht van de Omgevingswet.

3.1 Het vaststellen van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer is beleidsarm van karakter en technisch/juridisch van aard.

De Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer is inhoudelijk vergelijkbaar met de Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade 2008. Het enige verschil is dat meer vormen van nadeelcompensatie onder deze regeling vallen dan alleen planschade. Hierin heeft de gemeente Zoetermeer bovendien geen keuze, dit vloeit voort uit landelijke wetgeving (titel 4.5 Awb).
In de huidige Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Zoetermeer 2008 is voor het in behandeling nemen van aanvragen een recht verschuldigd van 300 euro. In de voorliggende Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer blijft dit gelijk. Pas na het betalen van het recht van 300 euro worden aanvragen in behandeling genomen. Wanneer de aanvraag om nadeelcompensatie wordt toegekend, krijgt de aanvrager (net als in de huidige situatie) het betaalde recht teruggestort.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Financiën
Door de verordening over nadeelcompensatie ontstaan geen nieuwe administratieve lasten. Dit voorstel heeft dan ook geen gevolgen voor de begroting.

Controleprotocol
Dit besluit heeft gevolgen voor het controleprotocol. Regelgeving wordt opgenomen in het normen- en toetsingskader voor de accountantscontrole en de interne controle. Het controleprotocol zal aangepast worden na vaststelling van de verordening.

Participatie en Communicatie
De vaststelling van de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 wordt bekend gemaakt overeenkomstig artikel 139 van de Gemeentewet. Na de vaststelling van de verordening wordt deze geplaatst in het digitale gemeenteblad van de gemeente Zoetermeer (te vinden op https://zoek.officielebekendmakingen.nl/). In de Verordening nadeelcompensatie Zoetermeer 2022 is bepaald dat deze in werking treedt op de dag van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten
Niet van toepassing.

Rapportage en evaluatie
Niet van toepassing.